

Çağdaş Spor Bilincinin Oluşmasına İlişkin Spor Yöneticilerinin Görüşleri*

Uğur ÖZER^{†1}, Tekin ÇOLAKOĞLU²

¹ Hitit Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

² Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Öz

Bu çalışmanın amacı; ülkemizde çağdaş spor bilincinin oluşması konusunda spor yöneticilerinin görüşlerini tespit etmektir. Araştırmada, hâlihazırdaki bir durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan, betimsel modellerden özaktarım araştırma yöntemi kullanılmıştır. Özaktarım araştırması katılımcılara uygulanan anket aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu GSGM, Özerk Federasyonlar, TFF, Spor Kulüpleri, Belediye Tesisleri, TMOK, TASKK, ASKF ve TMPK vb. kuruluşlarda görevli spor yöneticileri oluşturmuştur. Bu kuruluşlarda görev yapan 227 katılımcıya anket uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen veriler SPSS 17 istatistik paket programında analiz edilmiştir. Anket verilerinin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde dağılımları kullanılmıştır. Araştırma sonunda; ülkemizde çağdaş spor bilincinin oluşmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Çağdaş spor bilincinin oluşturulamamasındaki temel sebep, bu yöndeki çabaların kurumsal boyutlarda yapılamaması olarak belirlenmiş ve çağdaş spor bilincinin oluşturulması için spor altyapısının, spor eğitiminin ve spor mevzuatının, bu amaca uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Orijinal Makale

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 12.07.2017

Kabul Tarihi: 16.12.2017

Online Yayın Tarihi: 29.12.2017

ISSN: 2548-134X

Anahtar kelimeler:

*Çağdaş,
Spor Bilinci,
Spor Yöneticisi*

The Views of Sports Managers Regarding Formation of Consciousness of Contemporary Sports

Abstract

The purpose of this study is to determine the visions of sports managers regarding formation of consciousness of contemporary sports. In the study, self-transfer investigation method from descriptive models has been used in order to reveal present state. Self-transfer investigation has been carried out through survey that has been applied to participants. Sports managers who are official in organizations such as Directorate - General of Industrial Works, self-directed federations, Football Federation of Turkey, National Olympic Committee of Turkey, sports clubs, sporting complexes of municipal, Amateur Sports Clubs Confederation of Turkey, Amateur Sports Clubs Federation, National Paralympic Committee of Turkey, have constituted study group of investigation. The survey has been applied to 227 participants who are official in these organizations. The datum which have been acquired from surveys have been analyzed in statistical packaged software of Statistical Packages for the Social Sciences. In the evaluation of datum of survey, frequency division and percentage distributions have been used. At the end of investigation, the vision that consciousness of contemporary sports has not been developed in our country has come in view. The main reason of this situation has been determined as struggles in respect to this cannot be in corporate extent. For developing consciousness of contemporary sports it has been emphasized that youth setup of sports, education of sports and rules of sports must have been reorganized according to the this purpose.

Original Article

Article Info

Received: 12.07.2017

Accepted: 16.12.2017

Online Published: 29.12.2017

ISSN: 2548-134X

Keywords:

*Contemporary,
Consciousness of Sports,
Sports Manager*

*Uğur ÖZER'in yüksek lisans tezinden türetilen bu çalışma, Gazi Üniversitesi Sağlık bilimleri Enstitüsü Spor Yönetim Bilimleri Programında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

[†]*Sorumlu yazar:* ugurozer84@hotmail.com

GİRİŞ

Spor insanların hayatına derinliğine giren sosyal bir olgudur. Sporun kaynağı harekettir. İlk çağlarda avlanma, düşmana karşı koyma, hasımla mücadele gibi hayatın zorunluluklarıyla başlayan bedensel hareketler, toplumlar zamanla daha yüksek bir kültür seviyesine erişince, bir senteze dayanmaya, vücudun belirli yönlerini geliştirmeyi hedefleyen hareketler olmaya başlamıştır. İşte insanlık tarihiyle başlayan hareket uzun bir gelişme ve değişme sürecinden geçerek, bugün spor olarak adlandırılan düzenli hareketlere ulaşmıştır. Başka bir ifade ile spor, insanlık tarihi kadar eski ve onun kadar anlamlıdır (Çumralıgil ve Görücü, 2007:3).

Günümüzde spor, pek çok amaca aynı anda hitap edebilen bir fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir yandan modern hayatın hazırladığı teknolojik kolaylıkların bir neticesi olarak ortaya çıkan hareketsizlik ve monotonluğa karşı alternatif olurken, bir yandan da sağlıklı kalabilmenin bir yolu olarak görülmektedir. Bir taraftan inanılmaz rekorlara ulaşmak için, doping gibi yöntemlerle, sağlığı tehdit eden bir faaliyet haline dönüştürülürken diğer yandan büyük gelirler sağlayan görkemli organizasyonlar için uygun ortam haline gelmekte, hatta, sıcak savaşların çok riskli olduğu dünyamızda milli prestij sağlama yolu olarak kullanılmaktadır (Görücü, 2006:343-344). Ayrıca toplumların refah ve kültür düzeylerinin bir göstergesi olarak anlam kazanan spor, sosyal ve kültürel hayatta giderek önemli olmaktadır (İmamoğlu, 1992). Bunun yanında sporun bilinçli olarak yaygınlaştırılması ve halkın çağdaş anlamda spor yapması ile gelişmişlik arasında önemli ölçüde bir paralelliğin varlığı kabul edilmektedir (Aydın, Demir ve Yetim, 2003). Kısacası spor ve spor bilinci toplumların gelişmişlik seviyesinin ve çağdaşlığının önemli bir göstergesidir.

Çağdaşlaşma belirli değer ölçülerine göre geçerlilikleri kabul edilmiş, hayat şartlarının yükseltilmesi amacıyla bir toplumu harekete geçirmek için yapılan eylemlerin tümüne birden verilen adder. Diğer bir ifadeyle çağdaşlaşma sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, idarî, bilim ve teknolojik alanlarda, sanayileşmiş ve gelişmiş batı toplumlarının sahip olduğu yapı, kurum, değer ve sistemlere sahip olmak amacı ile yapılan düzenlemelerdir denilebilir (Yetim, 2000: 112).

Çağdaş spor bilinci ise, sporun her türlü olumlu etkilerinden olabildiğince daha fazla sayıda insanın yararlandırılmasına imkân sağlayan düşünce tarzı ve maddi altyapının oluşturulması kapsamında sahip olunması gereken temel bir yaklaşımdır. Toplumda her kesimin spordan beklentisi farklı olmasına rağmen, çağdaş sporun topluma verdiği mesaj herkes tarafından aynı algılanmalıdır. Çağdaş spor bilinci, seçme özgürlüğüne dayalı, baskıcı olmayan, şiddet unsurlarını bünyesinde barındırmayan, eğlendirici, işten uzaklaştırıcı ve sağlıklı bir hayat sürdürmeyi amaçlayan bir süreçtir (Devlet Planlama Teşkilatı, 2000: 80).

Atatürk'ün spor anlayışına göre; “sporun önemi herkese kavratılmalı ve herkes spor yapmaya yönlendirilmelidir. Spor sadece bedensel yönüyle değil, ruhsal, ahlâkî ve milli yönleriyle de düşünülüp yapılmalıdır. Sporda cinsel ayırım yapılmamalıdır. Spor bir kültürel etkinlik olarak yapılmalıdır. Spor kulüpleri teşvik edilmelidir. Spor tesisleri köylere kadar planlanarak yapılmalıdır.”

Görüldüğü gibi, Atatürk'ün spor anlayışı, günümüzde halâ güncelliğini korumaktadır ve ülkemizde çağdaş spor bilincinin oluşmasında ve sporun yaygınlaşmasında göz önünde bulundurulması gereken temel yol göstericilerimizdendir. Ancak bu kadar açık yol göstericimize rağmen sporda istenilen noktaya henüz ulaşamamıştır (Karaküçük, 1991).

Bilinçli bir biçimde bireylerine spor yaptıran toplumlar, bir yandan bireylerine büyük çapta fayda sağlamakta, diğer yandan ise, sosyal kalkınmanın unsurlarından biri olarak toplum için önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir. Toplumların ve bireylerin bilinçli olarak spor yapabilir anlayış ve imkânlarla kavuşturulmasını sağlayacak politikalar ve bu politikaların geliştirilmesine yön verebilecek bilimsel çalışmalar sporun topluma yaygınlaştırılması açısından son derece önem arz etmektedir (Aydın, 2008). Buradan hareketle bu çalışmada, ülkemizde çağdaş spor bilincinin oluşmasında, mevcut duruma ilişkin, spor yöneticilerinin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada, hâlihazırdaki bir durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan, betimsel modellerden özaktarım araştırma yöntemi kullanılmıştır. Özaktarım araştırması katılımcılara uygulanan anket aracılığıyla gerçekleştirilmiştir (Bir, 1999:7).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu SGM, Özerk Federasyonlar, TFF, Spor Kulüpleri, Belediye Tesisleri, TMOK, TASKK, ASKF ve TMPK vb. gibi kuruluşlarda görevli spor yöneticileri oluşturmuştur. Bu kurumlarda görev yapan 227 katılımcıya anket uygulanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, çağdaş spor bilincinin oluşmasında spor yöneticilerinin görüşlerini belirlemek için, veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Anket soruları hazırlanırken Ünal'ın (2009) "Spor Bilincinin Yaygınlaştırılmasında Sosyal Pazarlamanın Toplum Tutumuna Etkisi" isimli doktora çalışmasının anket formundan faydalanılmış ve oluşturulan anket soruları için konu uzmanlarının görüş ve önerileri dikkate alınmıştır. Uzman görüşü alındıktan sonra ankette ilk aşamada 5 adet olan demografik bilgi kısmının soru sayısı 6'ya çıkarılmış ve bir soru değiştirilmiş, 30 adet olan Likert kısmında ise 2 soru değiştirilmiştir. Son şekli verilen ankette, katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmek için 6 soru sorulmuş ve çağdaş spor bilincinin oluşmasına ilişkin görüşleri tespit etmek için 5 seçeneikli Likert tipinde 30 soruluk ölçek kullanılmıştır. Oluşturulan son ölçekte; 1-10 arasındaki sorular "Sosyo-Ekonomik Boyut", 11-20 arasındaki sorular "Eğitim Boyutu" ve 21-30 arasındaki sorular "Siyasi Boyut" olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 17 istatistik paket programında analiz edilmiştir. Anket verilerinin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde dağılımları ile ortalamalara yer verilmiştir. Spor Yöneticilerinin Görüşleri 5’li Likert ölçeğine göre değerlendirilmiştir. 5’li Likert dereceleme ölçeğindeki yorumlarda aralıklar, $4/5=0,80$ formülüyle belirlenmiştir. Buna göre; 1,00-1,80 (Kesinlikle Katılmıyorum), 1,81- 2,60 (Katılmıyorum), 2,61-3,40 (Kararsızım), 3,41-4,20 (Katılıyorum), 4,21-5,00 (Kesinlikle Katılıyorum), şeklinde puanlama yapılmıştır.

Çalışmada geçerlilik modeli olarak kapsam (içerik) geçerliliği yöntemi kullanılmıştır. Kapsam geçerliliği daha çok yazılı testler için anlamlıdır ve geliştirilen test incelenen konunun tüm önemli alt konularını içeriyorsa testin kapsam geçerliliğinin olduğu söylenir. Kapsam geçerliliğini uzman görüşlerine başvurarak saptamak çok etkili bir yaklaşımdır (Alpar, 2010). Buna göre çalışmanın amacına uygun olduğu varsayılan, anket geliştirildikten sonra kapsam geçerliliğinin tespit edilmesi için uzman görüşlerine başvurulmuş ve ankete son şekli verilerek katılımcılara uygulanmıştır. Toplanan anket verilerinin güvenilirliğini belirlemek için yapılan analiz sonucunda Alfa katsayısı 0.775 olarak bulunmuştur.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen verilerin istatistiksel analiz sonuçlarının tablolar halinde sunumuna ve yorumlarına yer verilmiştir.

Tablo 1: Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, kuruluş ve görev tablosu

Değişken		N	%	Değişken		N	%
Cinsiyet	Erkek	153	67,4	SGM		57	25,1
	Kadın	74	32,6	Özerk Federasyonlar		50	22,0
Yaş	20-30	43	18,9	TFF		12	5,3
	31-40	76	33,5	Spor kulübü		66	29,1
	41-50	66	29,1	Belediye tesisi		26	11,5
	51-60	38	16,7	Diğer kuruluşlar (TMOK, TMPK, TASKK)		16	7,0
	61 ve üzeri	4	1,8	Başkan		21	9,3
Eğitim Durumu	İlköğretim	3	1,3	Başkan Yardımcısı		14	6,2
	Lise	37	16,3	Yönetim kurulu üyesi		18	7,9
	Ön Lisans	18	7,9	Unvanlı yönetici		95	41,9
	Lisans	129	56,8	Yönetici		79	34,8
	Lisansüstü	40	17,6				

Cinsiyet dağılımına bakıldığında, katılımcıların %67,4’ünün erkek, 32,6’sının kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş dağılımlarına bakıldığında; %18,9’unun 20-30 yaş aralığında, %33,5’inin 31-40 yaş aralığında, %29,1’inin 41-50 yaş aralığında, %16,7’sinin 51-60 yaş aralığında, %1,8’inin 60 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında, %1,3’ünün ilköğretim mezunu, %16,3’ünün lise mezunu,

%7,9'unun ön lisans mezunu, %56,8'inin lisans mezunu, %17,6'sının lisansüstü mezunu oldukları görülmektedir.

Katılımcıların spor yöneticiliği yaptıkları kuruluşa göre dağılımlarında; %25,1'inin SGM, %22'sinin özerk federasyonlar, %5,3'ünün TFF, %29,1'inin spor kulübü, %11,5'inin belediye tesisi, %7'sinin TMOK, TMPK, TASKK gibi kuruluşlarda, spor yöneticiliği yaptıkları görülmektedir. Katılımcıların spor yöneticiliği yaptıkları kuruluştaki görevlerine göre; %9,3'ünün başkan, %6,2'sinin başkan yardımcısı, %7,9'unun yönetim kurulu üyesi, %41,9'unun unvanlı yönetici, %34,8'inin yönetici, olarak görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 2: Sosyo-ekonomik boyuta göre çağdaş spor bilincinin oluşmasına ilişkin görüşler

Sosyo-Ekonomik Boyut	\bar{x}	Katılım Durumu	SS
1. Ülkemizde spora ayrılan finansal kaynakların yeterli olduğunu düşünüyorum.	2,60	Katılmıyorum	1,357
2. Kamu kurumları ve özel sektör tarafından, sporu topluma yaymak için yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyorum.	2,08	Katılmıyorum	1,043
3. Ülkemizde spor tesislerinin sayısının yetersiz olduğunu düşünüyorum.	3,62	Katılıyorum	1,271
4. Toplumda çağdaş spor bilinci oluşturulmadan sporun yaygınlaşmayacağını düşünüyorum.	4,14	Katılıyorum	1,033
5. Ülkenin gelişmişlik derecesi ile çağdaş spor bilincinin oluşması arasında doğru bir orantı olduğunu düşünüyorum.	4,11	Katılıyorum	1,084
6. Toplumda çağdaş spor bilincinin oluşması ile sağlık giderlerinin azalacağını düşünüyorum.	4,12	Katılıyorum	,987
7. Toplumda çağdaş spor bilincinin oluşması ile toplum içi şiddet olaylarının azalacağını düşünüyorum.	4,17	Katılıyorum	,933
8. Toplumda çağdaş spor bilincinin oluşmasının toplumsal sorunların çözülmesine olumlu katkılar sağlayacağını düşünüyorum.	4,14	Katılıyorum	,831
9. Toplumun ekonomik refah düzeyinin artması spor bilincinin oluşmasında ve sporcu sayısının artmasında önemli bir etkidir.	4,17	Katılıyorum	,888
10. Ülkemizde çağdaş spor bilinci oluşmuştur.	1,77	Kesinlikle Katılmıyorum	,831

Sosyo-Ekonomik boyuta göre çağdaş spor bilincinin oluşmasına ilişkin görüşlerde en yüksek puanı alan madde; “Toplumda çağdaş spor bilincinin oluşması ile toplum içi şiddet olaylarının azalacağını düşünüyorum” maddesi olmuştur. En düşük puanı ise; “Ülkemizde çağdaş spor bilinci oluşmuştur” maddesi almıştır. Sosyo-Ekonomik boyutta tüm maddelerin ortalama değeri 3,5 ile katılıyorum olarak belirlenmiştir.

Tablo 3: Eğitim boyutuna göre çağdaş spor bilincinin oluşmasına ilişkin görüşler

Eğitim Boyutu	\bar{x}	Katılım Durumu	SS
11. Eğitim kurumlarında spor kültürünün ve spor eğitiminin yeterince verilmediğini düşünüyorum.	4,22	Kesinlikle Katılıyorum	,866
12. Toplumda çağdaş spor bilincinin oluşturulması için temel eğitim, ilköğretim kurumlarında başlamalıdır.	4,47	Kesinlikle Katılıyorum	,673
13. Toplumda çağdaş spor bilincinin oluşmasında kitle iletişim araçlarının etkili olduğunu düşünüyorum.	4,20	Kesinlikle Katılıyorum	,858
14. Türk medyasında spor konusunda teşvik edici ve bilinçlendirici programların yeterli olduğunu düşünüyorum.	1,88	Katılmıyorum	,911
15. Ülkemizde lisanslı sporcu sayısının nüfusa oranla az olmasının nedeni spor eğitiminin ve spor bilincinin yetersiz olmasıdır.	4,22	Kesinlikle Katılıyorum	,896
16. Yerel yönetimlerin spor bilincinin oluşması ve sporun yaygınlaştırılması için daha aktif rol alması gerektiğini düşünüyorum.	4,39	Kesinlikle Katılıyorum	,672
17. Toplumda çağdaş spor bilincinin oluşması uluslararası alanda sportif başarımızın artmasını sağlar.	4,42	Kesinlikle Katılıyorum	,676
18. Okul sporlarının etkinliğini artırmak toplumda çağdaş spor bilincinin oluşmasına katkı sağlar.	4,29	Kesinlikle Katılıyorum	,767
19. Özel kanallarda ve devlet kanallarında yapılan spora teşvik edici ve bilinçlendirici programların ilgi görmeyeceğini düşünüyorum.	2,10	Katılmıyorum	1,023
20. Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri mezunlarının spor kültürü ve spor eğitimi bakımından yeterli donanıma sahip olmadığını düşünüyorum.	3,62	Katılıyorum	1,192

Eğitim boyutuna göre çağdaş spor bilincinin oluşmasına ilişkin görüşlerde en yüksek puanı alan madde; “Toplumda çağdaş spor bilincinin oluşturulması için temel eğitim, ilköğretim kurumlarında başlamalıdır” maddesi olmuştur. En düşük puanı ise; “Türk medyasında spor konusunda teşvik edici ve bilinçlendirici programların yeterli olduğunu düşünüyorum” maddesi almıştır. Eğitim boyutunda tüm maddelerin ortalama değeri 3,7 ile katılıyorum olarak belirlenmiştir.

Tablo 4: Siyasi boyuta göre çağdaş spor bilincinin oluşmasına ilişkin görüşler

Siyasi Boyut	\bar{x}	Katılım Durumu	SS
21. Devlet tarafından desteklenerek düzenlenen halk için spor aktiviteleri çağdaş spor bilincinin oluşmasına katkı sağlar.	4,14	Katılıyorum	,877
22. Ülkemizde sporun yönetiminden sorumlu kurum ve kuruluşların başarılı olduğunu düşünüyorum.	2,08	Katılmıyorum	1,023
23. Toplumda sporun yaygınlaşması için gençlik ve spor kulüplerinin çabalarının yeterli olduğunu düşünüyorum.	2,18	Katılmıyorum	,975
24. Spor mevzuatı sporun çağdaşlaşması ve yaygınlaşması için gereken ihtiyaçlara cevap vermemektedir.	4,10	Katılıyorum	,891
25. Nitelikli spor yöneticilerinin ve spor adamlarının yetersizliği sporun temel sorunlarından.	4,32	Kesinlikle Katılıyorum	,781
26. Ülkemizde spor politikalarını denetleyen bir mekanizma olmaması sporun temel sorunlarından.	4,02	Katılıyorum	,933
27. Çağdaş spor bilincinin oluşması ve sporun yaygınlaşması için federasyonların daha etkin rol alması gerektiğini düşünüyorum	4,32	Kesinlikle Katılıyorum	,703
28. Çağdaş spor bilincinin oluşması ve sporun yaygınlaşması için işlevsel milli spor politikası oluşturulmalıdır.	4,29	Kesinlikle Katılıyorum	,714
29. Çağdaş spor bilincinin oluşması ve sporun yaygınlaşması için Türk Sporunda bağımsız etkili bir üst yapı oluşturulmalıdır.	4	Katılıyorum	,820
30. Çağdaş spor bilincinin oluşması ve sporun yaygınlaşması için yeni bir spor mevzuatı oluşturulmalıdır.	4,22	Katılıyorum	,809

Siyasi boyuta göre çağdaş spor bilincinin oluşmasına ilişkin görüşlerde en yüksek puanı alan madde; “Nitelikli spor yöneticilerinin ve spor adamlarının yetersizliği sporun temel sorunlarından” maddesi olmuştur. En düşük puanı ise; “Ülkemizde sporun yönetiminden sorumlu kurum ve kuruluşların başarılı olduğunu düşünüyorum” maddesi almıştır. Sosyo-Ekonomik boyutta tüm maddelerin ortalama değeri 3,7 ile katılıyorum olarak belirlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sporda uluslararası başarı kazanmak, sporun toplumda yaygınlaşmasını sağlamak ve spordan öteki faydalarla, ileri düzeylerde bulunan ülkelerle aradaki farkı kapatmak için, diğer faktörlerin yanında, spor yöneticilerini eğiterek yaratıcı gücün ortaya çıkmasını sağlamak önemli bir konudur. Bir ülkenin, diğer alanlarındaki kalkınmışlığının başarısı, mesleğinde kendisini yetiştirmiş yöneticilere mal edilebildiği gibi, o ülkenin spordaki başarısının temelinde de spor yöneticilerinin bilgi ve becerilerinin yeterliği vardır diyebiliriz (Karaküçük, 1988).

Ülkemizde çağdaş spor bilincinin oluşması konusunda, sporun sevk ve idaresinden sorumlu olan spor yöneticilerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada ilk olarak sosyo-ekonomik boyuta ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Bu boyutta; ülkemizde spora ayrılan finansal kaynakların yetersiz olduğu, kamu kurumları ve özel sektör tarafından, sporu topluma yaymak için yapılan faaliyetlerin yeterli olmadığı, spor tesislerinin sayısının yetersiz olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Sporun, toplumla iç içe olan yapısı nedeniyle siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelerle uyum içerisinde hareket ettiği çok yakından incelendiği zaman görülmektedir, spor yönetimi ve kurumları her alandaki gelişmeleri izlemek ve onlara uyum sağlamak kendini bu gelişmeler karşısında yenilemek ve geliştirmek mecburiyetindedir. Türkiye’de de artık sporun gelişmiş ülkelerde olduğu gibi örgütlenmesini gözden geçirmesi bir zorunluluk haline geldiğinden, yapının kurumsal bir nitelik kazanarak tüm organizasyonlarla birlikte kendi kendini finanse eden bir sistem haline dönüşümünün sağlanması gereklidir. Türkiye’deki Sporla ilgili kurum ve kuruluşların AB ülkelerin de olduğu gibi serbest piyasa şartlarına uygun özerk idari ve mali kurumsallaşmayı hayata geçirme zorunluluğu vardır (Devecioğlu, 2004).

Sosyo-ekonomik boyutta ortaya çıkan bir diğer bulgu ise, ülkemizde çağdaş spor bilincinin oluşmadığı görüşü ve çağdaş spor bilincinin oluşmasının, toplumda çeşitli olumlu etkileri beraberinde getireceğidir.

Spor olumlu toplumsal davranışların kazanılmasına katkıda bulunur. Birlikte paylaşarak yaşamak toplumsal yaşamın bir gerekliliğidir. Spor, ekip bilincini ve birlikte çalışma, paylaşma alışkanlığını geliştirdiği için, insanların toplumsal yaşamlarında daha başarılı olmalarını sağlar. Spor, eşitlik fikrinin gelişmesine, başkalarının hakkına saygı göstermeye, düzenli çalışmaya, sistemli hareket etmeye, dikkatli olmaya, planlama ve değerlendirme yetisi kazanmaya hizmet ederek insanların toplumsal yaşama etkili, rasyonel ve dengeli bir biçimde uyum sağlamasına yarar (Doğan, 2007). Bulgu ve Akcan (2003) da yaptıkları çalışmada sporun toplumsallaşma sürecinde hem bireysel hem de toplumsal açıdan olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Sporun sosyal işlevlerinin yanında ekonomik etkileri de önem kazanmaktadır. Pepe ve Can (2003) yaptıkları araştırmada, toplumda spor branşlarına katılımın, kişilerin sahip oldukları sosyo-ekonomik yapılarının çizdiği sınırlar içerisinde gelişmekte ve yaygınlaşmakta olduğunu belirlemişlerdir. Yenel ve Güngörmüş (2006) de yaptıkları araştırma sonucunda, illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması ile sportif gelişmişlik düzeyleri arasında bir paralellik olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çalışmada ikinci olarak eğitim boyutu ele alınmıştır. Katılımcılarımız eğitim kurumlarında spor kültürünün ve spor eğitiminin yeterince verilmediğini, beden eğitimi ve spor bölümü mezunlarının spor kültürü ve spor eğitimi bakımından yeterli donanıma sahip olmadıklarını, okul sporlarının etkinliğinin artırılması gerektiğini ve kitle iletişim araçları ile medyanın, toplumda spor bilincinin oluşturulması amacıyla daha etkili bir şekilde kullanılmasının gerektiğini ifade etmişlerdir. Toplumda spor bilincinin oluşturulması ile lisanslı sporcu sayısının ve uluslararası sportif başarımızın artabileceği de eğitim boyutunda ortaya çıkan sonuçlardandır.

Okullarda verilen spor eğitimi çağdaş spor bilincinin oluşmasında en temel faktörlerdendir ve iki temel mekanizmaya sahip olmalıdır. Birincisi, öğrencilerin bedensel, ruhsal gelişimini doğrudan etkileyerek, düşünsel gelişimine yardımcı olmak, ikincisi ise, öğrencilerin bedensel, ruhsal ve düşünsel gelişimine dayanarak, yetenek ve başarı gösterdiği spor etkinliklerine yönlendirmektir (Özmen, 1999). Ülkemizde okul sporları bu amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmemektedir. Dolayısıyla çağdaş spor bilincinin oluşmasında en önemli kurumlardan olan okulların, bu konudaki katkıları yetersiz kalmaktadır.

Bilim ve Tekniğin ilerlediği çağımızda salt okuma yazma düzeyi ile ölçemeyeceğimiz insan gücünün etkinliği bazı olgulara bağlıdır. Bu olgulardan biri de spordur (Karasüleymanoğlu, 1989:63). Sporun toplumda ve kişisel hayatımızda oynadığı olumlu rol ile kişisel gelişimimize olan katkılarının uygun araç ve gereçlerle, okullardan başlayarak anlatılması, spor yapma bilincinin insanlarımıza kazandırılması, ilgili kurum ve kuruluşların imkân ve kaynaklarının amaç doğrultusunda verimli ve koordineli bir şekilde kullanılması gereklidir (Devlet Denetleme Kurulu, 2009:6). Sporun yaygınlaşması, toplumun eğitim seviyesiyle yakından ilgilidir. Bu açıdan bakıldığında, spora yönelik bir kitle kültürünün oluşması, o ülkede sporun yaygınlaşmasını ve aktif katılımın artmasını sağlayabileceği gibi, çeşitli spor dallarında da başarı grafiğini yükseltebilir (İmamoğlu, 1992).

Çalışmada üçüncü olarak siyasi boyut ele alınmıştır. Katılımcılarımız ülkemizde sporun yönetiminden sorumlu kurum ve kuruluşların başarılı olmadığını, mevcut spor mevzuatının sporun çağdaşlaşması ve yaygınlaşması için gereken ihtiyaçlara cevap veremediğini, sporun yaygınlaşması için gençlik ve spor kulüplerinin çabalarının yetersiz olduğunu, nitelikli spor yöneticilerinin ve spor adamlarının yetersiz olmasının sporun temel sorunlarından olduğunu belirtmişlerdir. Devlet tarafından desteklenerek düzenlenen halk için spor aktiviteleri çağdaş spor bilincinin oluşmasına katkı sağlayacağı, spor bilincinin oluşması ve sporun yaygınlaşması için federasyonların daha etkin rol alması gerektiği, spor politikalarını denetleyen bir mekanizma olması gerektiği, Türk Sporunda bağımsız etkili bir üst yapı oluşturulması gerektiği de siyasi boyutta ortaya çıkan sonuçlardandır.

Sporumuzun temel sorunu, kamu yönetimi, spor dalı federasyonları ve gönüllü kuruluşlarda, çağdaş ve güçlü bir örgütlenmenin sağlanamamasıdır. Yapılan hukuki düzenlemeler, gelişmiş ve demokratik ülkelerin spor yasalarına göre eksik ve yetersizdir. Ayrıca, bu düzenlemeler, toplumun isteklerine, gelişmişlik düzeylerine uygun da değildir (Devlet Planlama Teşkilatı, 2000:8). Sporun etkileri ve katkıları, geçici değil uzun süreli ve kalıcıdır. Bu nedenle her yaştaki insana spor alanına, inandırarak, sevdirecek ve bu alanın önemini benimseterek çekmek, çok ciddi ve kapsamlı bir konudur. Ancak, tüm insanlara spor yaptırmak amacının gerçekleştirilmesinde en önemli ilke, alanda örgütlenmek, birlik olmak ve yönetim sorununa özenle eğilmek olmalıdır (Ünal, 2009:155).

Çalışma sonucunda, spor yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda, çağdaş spor bilincinin oluşmama nedenleri ile ilgili aşağıdaki tespitler yapılmış ve bu nedenlere ilişkin öneriler getirilmiştir.

- Ülkemizde sporun yönetiminden sorumlu kurum ve kuruluşlar Anayasamızda ve yasalarda yer alan toplumun her kesimine spor yapabilecek ortamları sağlama ve sporun yaygınlaştırılması için gerekli tedbirleri alma görevini tam anlamıyla yerine getirmemektedir. Kamu kurumları ve özel sektör tarafından sporun yaygınlaşması konusundaki çalışmalar yetersiz kalmaktadır. Bu kurum ve kuruluşlara çağdaş spor bilincinin oluşması ve sporun yaygınlaşması için gerekli olan yükümlülükleri doğrudan doğruya getirmek, bu konuda atılacak en önemli adımlardan birisi olacaktır.
- Ülkemizde spor tesislerinin sayısı yetersizdir. Mevcut olan spor tesisleri ise ihtiyaçları karşılamamaktadır. Günümüzdeki spor anlayışı, yarışma sporunun baskısından ve spor tesislerinin bu amaçla kullanımından kendisini kurtaramamış ve toplumda çağdaş spor bilincinin oluşması engellenmiştir. Bu sorunların giderilmesi için, spor tesislerinin kullanım politikaları gözden geçirilmeli, halkın kullanımı için gerekli imkânlar oluşturulmalı ve bundan sonra yapılacak spor tesisleri toplumun istek ve ihtiyaçlarına göre belirlenmelidir.
- Eğitim, çağdaş spor bilincinin oluşmasında ve yaygınlaşmasında en önemli etkenlerdendir. Ancak okulların, bu konudaki katkıları yetersiz olmaktadır. Eğitim kurumlarında öğrencilere düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırılmalı, sporun faydaları öğretilmeli ve sporun önemi benimsetilmelidir. Spor çağdaş eğitimin bir parçası olmalıdır ve çağdaş spor bilincinin oluşması için temel eğitim ilköğretim kurumlarında başlamalı, spor eğitimi ve spor kültürü yeterince verilmeli ve okul sporlarının etkinliği artırılmalıdır.
- Günümüzde spor medyada önemli kitlelerin takip ettiği bir değer haline gelmiştir. Ancak bu spor dalı sadece futbol olarak göze çarpmaktadır ve diğer spor dalları medyada çok fazla yer alamamaktadır. Kitle iletişim araçları birçok konuda insanları bilinçlendirebilen, etkileyebilen, yönlendirebilen ve teşvik edebilen bir özelliğe sahiptir. Çağdaş spor bilincinin oluşması konusunda kitle iletişim araçlarının etkinliğinden faydalanmak gereklidir. Bunun için futbol dışındaki amatör spor dallarının da kitle iletişim araçlarında yer bulabilmesi gerekmektedir.
- Çalışmamızda beden eğitimi ve spor bölümleri mezunlarının spor kültürü ve spor eğitimi bakımından yeterli donanıma sahip olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Üniversitelerden mezun olarak beden eğitimi öğretmeni, spor yöneticisi, antrenör ve rekreasyon lideri olan

ve Türk sporunun geleceğine şekil veren bireylerin, spor kültürü ve spor eğitimi bakımından, daha iyi duruma getirilmesi amacıyla gereken çalışmalar yapılmalı ve üniversitelerin bu amaç doğrultusunda yeniden yapılanması sağlanmalıdır.

- Ülkemizde, çağdaş spor bilincinin oluşturulamamasındaki temel sebeplerden birisi de bu yöndeki çabaların kurumsal boyutlarda yapılamamış olmasıdır. Ülke sporunu yöneten ve yönlendiren kuruluşların kendisini yenilemeye ihtiyacı vardır. Spor teşkilatının kendisini yenileme ihtiyacı en başta spor mevzuatında gereklidir. 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün teşkilat yapısını ve görevlerini düzenleyen kanun günümüze kadar sürekli yenilenmiş ve değiştirilmiştir. Artık tamamen yeni olan ve Türk Sporunun ihtiyaçlarına cevap verebilecek, çağdaş spor bilincinin oluşmasını ve sporun yaygınlaşmasını sağlayacak nitelikte bir kanun oluşturulması gerekmektedir.
- Ülkemizde spor yönetiminde ana hizmet birimlerinden olan federasyonlar bağımsız olarak nitelendirilen bir yapı içerisindedir. Ancak bu bağımsızlık tam olarak sağlanamadığı için federasyonlar ve bağlı olduğu Spor Genel Müdürlüğü arasında yetki karmaşası oluşmaktadır. Bu durum sonucunda federasyonların etkin ve verimli çalışması sağlanamamıştır. Çağdaş spor bilincinin oluşması ve sporun yaygınlaşması için spor federasyonlarının daha etkin rol alması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Alpar, R. (2006). *Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Aydın, A.D. (2008). Türkiye'de Sporun Topluma Yaygınlaştırılması Sürecinde Yaz Spor Okullarının Rolünün Belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10 (1), 3-11.
- Aydın, A.D., Demir, H. ve Yetim, A.A. (2003). Türk Spor Politikalarında Öngörülen Hedeflerin Gerçekleşme Düzeylerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma (GSGM Örneği). 1. Baskı. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Bildiriler Kitabı*. Ankara: 10-11 Ekim, Ss.253-261.
- Bir, A.A. (Editör). (1999). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Bulgu, N. ve Akcan, F. (2003). *Spor ve Toplumsallaşma*. 1. Baskı. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Bildiriler Kitabı. Ankara: 10-11 Ekim, Ss.156-159.
- Çumralıgil, B. ve Görücü, A. (2007). *Örgütlenme Yönetim Biçimleriyle Spor*. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayını.
- Devecioğlu, S. (2004). Sporun Ekonomik Boyutu. *Standart Ekonomik ve Teknik Dergi (TSE)*, 43 (511), 1-11.
- Devlet Planlama Teşkilatı (2000). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara.
- Doğan, B. (2007). *Spor Sosyolojisi ve Uygulamalı Spor Sosyolojisine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Faaliyetlerinin Denetimi ile Özerk Federasyon Uygulamalarının Değerlendirilmesi. (2009) *T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Denetleme Raporu Özeti*. <https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/ddk28.pdf> (Erişim: 13.09.2017)

- Görücü, A. (2006). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Okuyan Öğrencilerin Aktif Spor Yapma Durumlarının Belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 343-351.
- İmamoğlu, F. (1992). İki binli yıllara doğru Türk sporu üzerine bazı gözlemler. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 9-19.
- Karaküçük, S. (1991). Atatürk'ün Spor Anlayışı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (Beden Eğitimi ve Spor Özel Sayısı)*, 7(1), 85-88.
- Karaküçük, S. (1988). Türkiye'de Spor Yöneticilerinin Eğitimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 357-383.
- Karasüleymanoğlu, A. (1989). *Yeni Boyutlarıyla Spor*. Akara: Engin Yayınlar.
- Özmen, Ö. (1999). *Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni*. 2. Baskı. Ankara: Bağırğan Yayımevi.
- Pepe, K. ve Can, S. (2003). Spor Branşlarına Katılımın Sosyoekonomik Boyutunun Araştırılması. 1. Baskı. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Bildiriler Kitabı*. Ankara: 10-11 Ekim, Ss.484-490.
- Ünal, H. (2009). *Spor Bilincinin Yaygınlaştırılmasında Sosyal Pazarlamanın Toplum Tutumuna Etkisi*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Yenel, F. ve Güngörmüş, H.A. (2006). Türkiye'deki İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması İle Sportif Gelişmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 61-72.
- Yetim, A.A. (2000). *Sosyoloji ve Spor*. Ankara: Topkar Matbaacılık.